

Eduskunnan talousvaliokunnalle

TaV@eduskunta.fi

**KIRJALLINEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ 109/2021 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE
LAEIKSI LUOTTOTIETOLAIN, MAKSUPALVELULAIN 86 §:N JA RIKOSREKISTERILAIN 4 A §:N
MUUTTAMISESTA**

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. Kuluttajajärjestönä Kuluttajaliitto kohdistaa lausuntonsa nimenomaan henkilöluottotietojen eli yksityishenkilöiden maksuhäiriömerkintöjen lyhentämiseen liittyviin näkökulmiin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että saatavan suorittaminen lyhentäisi maksuhäiriötietojen, ulosottotietojen ja velkojan ilmoittamien maksuhäiriötietojen säilytysaikoja yhteen kuukauteen. Lisäksi jokaisen maksuhäiriömerkinnän säilytysaika olisi itsenäinen, jolloin uudella maksuhäiriömerkinnällä ei olisi vaikutusta vanhan maksuhäiriömerkinnän säilytysaikaan.

Kuluttajien luottokelpoisuuden arvioinnissa maksuhäiriömerkinnöillä on nykyisin keskeinen merkitys. Tämän vuoksi on tärkeää, että luottokelpoisuuden arviointi pohjautuu sellaisiin tietoihin, jotka antavat totuudenmukaisen, mahdollisimman kattavan ja luotettavan kuvan luotonhakijan taloudellisesta tilanteesta ja maksukyvyistä. Maksuhäiriömerkinnässä on kyse luotonantajan ja luottomarkkinoiden toimivuudesta ja riskinarvioinnista sekä toisaalta yksittäisen kuluttajan asemasta ja maksuhäiriömerkinnän vaikutuksista moneen muuhunkin asiaan kuin pelkästään luotonsaantiin. Maksuhäiriömerkintä voi vaikeuttaa monien välttämättömien palveluiden ja tuotteiden hankintaa kuten vuokra-asunnon saamista, kotivakuutuksen tai lakisääteisen liikennevakuutuksen ottamista sekä osamaksuvaihtoehdon saantia. **Kuluttajien kokemus maksuhäiriömerkintöjen epäoikeudenmukaisuudesta liittyy siihen, että velan suorittaminen ei poista maksuhäiriömerkintää, joka saattaa jäädä elämään pitkäksi aikaa nykyisten säilytysaikojen johdosta. Tilapäisestä taloudellisesta ahdingosta aiheutunut maksuhäiriömerkintä saattaa yksittäistapauksessa vaikeuttaa elämää kohtuuttoman paljon.** On mahdollista, että maksuhäiriömerkinnän säilytysajan lyhentämisellä parannetaan maksumoraalia, sillä maksun suorittamisella olisi selkeä, välitön ja positiivinen seuraus.

Kuluttajaliitto kannattaa maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämistä. Tämä helpottaisi niiden kuluttajien asemaa, jotka ovat hoitaneet aiemmin syntyneeseen velkaan liittyvät velvoitteensa pois. Nykyisen pituinen säilytysaika ei ole miltään kannalta näiden kuluttajien näkökulmasta perusteltu. Kuluttajaliitto kannattaa maksuhäiriömerkintöjen lyhyemmän säilytysajan käyttöönottoa jo tässä vaiheessa, mutta huomauttaa, että paras kokonaisuus muodostuu yhdessä tulevan positiivisen luottorekisterin kanssa, jolloin luotonantajilla on laajemmat mahdollisuudet arvioida kuluttajan luottokelpoisuutta. **Maksuhäiriömerkintöjen lyhentäminen ja positiivisen luottorekisteri luovat kokonaisuuden, minkä takia positiivisen luottorekisterin nopeaa käyttöönottoa tulisi edistää.** Mikäli säilytysaikoja päädytään lyhentämään jo tässä kohtaa, muutosten vaikutuksia on syytä seurata tarkasti,

jotta muutos ei aiheuta epätoivottuja vaikutuksia, jos lyhyemmät säilytysajat otetaan käyttöön ennen positiivista luottorekisteriä.

Lisäksi Kuluttajaliitto on kiinnittänyt huomiota, että luottotietolain 18 § ensimmäisen momentin 4 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että ulosottotieto poistettaisiin heti myös silloin, kun ulosotto päättyy saatavan vanhennuttua lopullisesti velan vanhentumisesta annetun lain 13 a §:n nojalla. Velan vanhentumisesta annettu laki ei kuitenkaan koske saatavia, joita saadaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä (VanhL 1 §). Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan myös tällaisia saatavia koskevat merkinnät, esimerkiksi maksuhäiriömerkinnät terveyskeskusmaksuista, tulisi poistaa heti silloin, kun velka on lopullisesti vanhentunut.

Kunnioittavasti,

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Emmi Meriranta,
lakimies, OTM